GYMNÁZIUM JIŘÍHO WOLKERA PROSTĚJOV, KOLLÁROVA 3
TÉMATA PRO ÚSTNÍ PROFILOVOU ZKOUŠKU Z PŘEDMĚTU DĚJEPIS
PRO MATURITNÍ ZKOUŠKU VE ŠKOLNÍM ROCE 2026/2027

1. **Pravěk:** periodizace pravěku, antropogeneze, paleolit, mezolit, neolit, eneolit, kultury doby bronzové, doba železná, doba římská, odlišnosti vývoje na území Čech a Moravy

2. **Staroorientální státy**: charakteristika starověku, rozdíly mezi staroorientálními a antickými civilizacemi, oblast Mezopotámie (přírodní podmínky, ekonomika, kultura, významné státy), Egypt (přírodní podmínky, ekonomika, dějiny, kulturní přínos), Indie a Čína jako příklad izolovaně se vyvíjejících civilizací (kulturní přínos), další významné státy v oblasti Malé Asie, Íránu a syropalestinské oblasti (kulturní přínos)

3. **Starověké Řecko**: periodizace řeckých dějin, přírodní podmínky a jejich vliv na ekonomiku, vývoj na Krétě a nejstarší období řeckých dějin, politické systémy a struktura společnosti starověkého Řecka, řecko-perské války (příčiny, průběh, důsledky), zápas poleis o nadvládu v Řecku, období nadvlády Makedonie, řecká kultura jako základ současné kultury evropské

4. **Starověký Řím**: základní etapy římských dějin, přírodní podmínky, obyvatelstvo, státní zřízení a ekonomika, punské války a jejich důsledky pro římskou republiku, krize republiky a vývoj císařství, počátky křesťanství, krize a zánik římského impéria, kulturní přínos římského státu pro další evropský vývoj

5. **Evropa v období raného středověku**: vytváření středověké Evropy (zánik západořímské říše, tzv. stěhování národů, romanizace a barbarizace Evropy), říše franská a její dědici (Francie, Itálie, Svatá říše římská), Byzanc jako dědička antického světa, arabská říše a islám, Normané (Vikingové), křesťanství – vznik církve, románská kultura

6. **Formování českého státu v období raného středověku**: příchod Slovanů, jejich rozdělení a způsob života, Sámova říše jako první státní útvar na našem území, Velká Morava a její přínos k formování českého státu, počátky českého státu v 9. a 10. století, období krize a konsolidace českého státu v 11. a 12. století, raně středověká ekonomika a společnost

7. **Evropa v období vrcholného a pozdního středověku (11. - 15. století)**: změny v zemědělství – kolonizace, vznik středověkých měst, významná evropská města a rozvoj dálkového obchodu, křížové výpravy, vývoj v Anglii a Francii; stoletá válka, Osmanská říše, Latinské císařství a pád Byzance, společnost a vzdělanost, rytířská kultura a gotický sloh

8. **Český stát ve 12. - 15. století**: středoevropská velmoc posledních Přemyslovců, Lucemburkové na českém trůně – osobnost Karla IV., krizové jevy za vlády Václava IV.

9. **Husitství**: Čechy v době předhusitské a Husově, počátky revoluce, vrchol a pád husitství, důsledky a význam husitství, doba Jiřího z Poděbrad

10. **České země za vlády Jagellonců a prvních Habsburků**: Jagellonci na českém trůně – stavovská monarchie, Habsburkové na českém trůně – úsilí o posílení panovnické moci a rekatolizaci, kultura od počátku 15. do počátku 17. století (tj. doznívající husitská, pozdně gotická a humanistická)

11. **Zámořské objevy a jejich důsledky**: příčiny a důsledky zámořských objevů, vývoj v Itálii a jeho vliv na formování nového pohledu na svět, humanismus a renesance

12. **Evropa na počátku novověku**: německá reformace a její sociální a politické důsledky, šíření reformace, protireformace / církevní reformace, revoluce v Nizozemí, změny v evropské ekonomice 16. století, Francie a Anglie v 16. století, Španělsko jako centrum katolicismu

13. **Evropa v období třicetileté války**: české stavovské povstání jako první fáze třicetileté války, třicetiletá jako evropský mocenský zápas, anglická revoluce a její vliv na rozvoj ekonomiky a parlamentarismu, evropský absolutismus a jeho vyvrcholení za vlády Ludvíka XIV. ve Francii, barokní kultura

14. **Evropa v období osvícenství**: změny v evropské ekonomice 2. poloviny 17. a v 18. století, osvícenství jako myšlenkové, kulturní, hospodářské a politické hnutí v 18. století, vývoj v Prusku a osvícenský absolutismus Fridricha II., vývoj v Rusku a osobnosti Petra I. Velikého a Kateřiny II., dělení Polska

15. **Rakouská monarchie po třicetileté válce a v období osvícenského absolutismu**: monarchie po třicetileté válce – politika, ekonomika, české baroko, Rakousko za Marie Terezie a Josefa II.

16. **Velká francouzská revoluce jako milník evropského vývoje**: příčiny, počátek a zásadní mezníky revoluce, Francie za Napoleona, Evropa v období napoleonských válek, vídeňský kongres a jeho důsledky, význam francouzské revoluce, klasicismus a empír

17. **Svět na konci 18. a počátkem 19. století**: britská koloniální říše a boj amerických osad za nezávislost, průmyslová revoluce, revoluční a národně osvobozenecké hnutí v Evropě v první polovině 19. století

18. **Habsburská monarchie v první polovině 19. století a během revoluce 1848**: posílení absolutismu po vídeňském kongresu, národní obrození v českých zemích jako reakce na centralismus a germanizaci, průmyslová revoluce v Rakousku, revoluční výbuch v roce 1848 – Vídeň, Uhry, české země

19. **Revoluční rok 1848 v Evropě a jeho důsledky**: příčiny vypuknutí revoluce, revoluce ve Francii, revoluce v Itálii, revoluce v Německu, výsledky a důsledky revoluce

20. **Porevoluční Evropa**: vývoj ve Velké Británii, Francie v období II. císařství, sjednocení Itálie, sjednocení Německa, politické proudy 19. století: nacionalismus, liberalismus, konzervatismus, socialismus

21. **Habsburská monarchie po revoluci 1848 a její vývoj do začátku 20. století**: návrat k absolutismu, jeho politické ztroskotání a počátky konstituční monarchie, rakousko-uherské vyrovnání, období liberalismu a konzervatismu, české země ve druhé polovině 19. století (počátky české politiky, ekonomika a kultura), české země na přelomu století

22. **Svět v období imperialismu a kolonialismu (přelom 19. a 20. století)**: imperialismus a kolonialismus, britské impérium, vývoj v USA – občanská válka, změny v Rusku a revoluce 1905, vědeckotechnický pokrok a změny ve společnosti

23. **Svět v době 1. světové války**: situace v předvečer 1. světové války, příčiny, průběh a důsledky 1. světové války, ruské revoluce, české země a Slovensko v období 1. světové války, vznik ČSR

24. **Svět mezi dvěma válkami**: charakteristika poválečného světa, versailleský systém, svět ve 20. letech (poválečná rekonstrukce, nástup komunismu, vznik fašismu), světová hospodářská krize a způsoby jejího překonání, nástup nacismu v Německu, rozšíření fašismu v předvečer 2. světové války

25. **ČSR v období mezi dvěma válkami**: formování státu v letech 1918–1921, ČSR v období stabilizace (20. léta), ČSR v období krize, ČSR ve druhé polovině 30. let; Mnichovská konference a její důsledky, tzv. druhá republika, zánik Č-SR

26. **Druhá světová válka**: příčiny a charakter války, průběh války, mezinárodně politické vztahy, Češi a Slováci v období 2. světové války, výsledky a důsledky války

27. **Svět od konce druhé světové války do 60. let 20. století**: období dočasné spolupráce velmocí (konec 40. let), vznik bipolárního světa, vytváření protikladných bloků, studená válka, poválečný vývoj na Korejském poloostrově

28. **Vývoj v Československu od konce druhé světové války do začátku 60. let**: zahraniční a vnitřní politika ČSR do roku 1947, boj o moc ve státě a únorový převrat, ČSR v období stalinismu (1948–1953), ČSR v období „budování socialismu“ (druhá polovina 50. a počátek 60. let)

29. **Svět v období zlomů a proměn (od 60. let 20. století)**: období uvolňování napětí uvnitř východního bloku po smrti J. V. Stalina v SSSR, vztahy mezi Východem a Západem, konference v Helsinkách, západní blok – berlínská krize a USA – karibská krize, vývoj ve východním bloku v 70. a 80. letech a jeho postupný rozklad – neostalinismus, SSSR po nástupu M. S. Gorbačova, pád berlínské zdi, tzv. třetí svět: dekolonizace a její důsledky, hlavní ohniska napětí – rok Afriky, válka ve Vietnamu, arabsko-izraelský konflikt, evropská integrace

30. **Vývoj v Československu od konce 60. do 90. let 20. století**: československý pokus o reformu socialismu, československé jaro 1968, období normalizace a „budování reálného socialismu“ (70. a počátek 80. let), krize a pád komunistického režimu a období obnovení demokracie (konec 80. a počátek 90. let)